

Fiskur uppi í sjónum (Pelagiskur fiskur)

Vit halda her fram við at greiða frá teimum ymsu fiskasløgum undir Føroyum. Í dag byrja vit eina greinarað um fisk uppi í sjónum. Í hesum parti verður greitt frá merkiroyndum og ekkointegratoranningum. (Tilfarið er frá »Tíðindum frá Fiskirannsóknarstovuni 2, 1978«.

Metingar av uppsjóvar fiskastovnum eru grundaðar á 5 ymskar kanningararhættir.

1. VPAkanningin
2. Merkingar
3. Ekkointegratoranningar
4. Larvakanningar
5. Yngul-kanningar

Merkiroyndir

Merking av fiski hevur verið og er nógv nýtt av fiskifrøðingum til kanningar av ferðing, at skilja millum stovnar við og til stovnsmetingar.

Tey merkir, fiskimenn oftast koma í samband við, eru merkir fest uttaná fiskinum. Hesi merki verða mest fest á stórr fisk, sum fer til matna og sum antin av fiskimanninum ella á fiskavirkjunum verður handfarin ein og ein.

Merkinu skulu sendast inn til nærmastu fiskirannsóknarstovu av tí sum finnur tey, móti einari litlari samsýning fyrri ómakin. Nakað av svinni verður ofta av slíkum merkjum, tí finnarin antin gloymur at senda tey inn ella goymur tey til stutt-leika.

Minni fiskur, sum súl, makrelur og brislingur, sum bert partvis verður handfarin ein og ein, verður ofta merktur við smáum stálmerkjum, sum verða »sett« inn í búkholuna.

Stálmerkini fáast aftur við at tey hanga fest á elektromagnetum á fiskamjølsvirkjunum ella við at merktir fiskar verða skildir út frá hinum av sorteringsmaskinum, sum verða settar inn í linjurnar á fiskavirkjunum.

Tann einfaldasti mátin út frá rokna stovnsstøddina út frá merkjum er, at talið av merktum fiski, ið fiskaðir eru, stendur í sama lutfall til talið, sum er fiskað, sum tað samlaða talið merkt stendur í lutfall til samlaða talið í stovninum.

Skal ein merkiroynd eydnast, er tað neyðugt,

at fleiri fortreytir eru til steðgar. Nakað av tíð gongur frá tí at fiskurin er merktur til roknað kann við, at tann merkti fiskurin hevur blandað seg nøkulunda javnt út í stovnin. Nakað av fiski doyir av merkingini og royndir mugu gerast fyrri at kanna, hvussu nógv. Magnetirnar á mjølsvirkjunum virka ikki allar lika væl og hvørt virki má tí kannast fyrri at vita, hvussu stórt prosenttal av merkjunum, sum koma til virki, hanga á magnetunum o.s.fr.

Tey ymsu telni fyrri fortreytirnar verða bygd inn í formilin og verður merkt fleiri ferðir yvir longri tíð, verður formilin víðari útbygdur fyrri at loyva fyrri deyðatalinum, bæði tí náttúrliga og fiskideyðatalinum.

Tað sæst av hesum, at nógv arbeiði skal til, um ein merkiroynd skal eydnast. Men verður hetta gjørt fullgott, gevur merking eina góða mynd av broytingum í stovnsstøddini, bæði lutfallsliga og samlað. Og fyrri stovnar sum norðsjóvarmakrelin og norðhavssildina hevur hesin máti verið nýttur til stovnsmetingar við góðum úrsliti í nógv ár.

Í einum visundaligum ekkoloddi er innbygdur ein tíðarbundin forsterkari, sum ger, at ekkostyrkin (máld á fiskaluppi) frá sama slag av ekkogevara er tað sama uttan mun til dýpi ekkogevarin er á. T.v.s. at siggja vit á ekkoloddinum t.d. ein upsa, sum er 1 m langur á 50 m dýpi og ein annan lika langan á 200 m dýpi, verður ekkoloddið frá báðum mált á einum fiskaluppi (verður hetta) lika stórt. Á einum so nevndum ekkointegratori, sum verður knýttur til ekkoloddinum, kunnu vit fáa skrivað út ekkonegdina antin fyrri hvørja ferð ljóðið verður sent út ella sum eitt meðal fyrri eina vissa tíð ella eitt strekki, ið verður siglt.

Ekkoeinleikarnir eru ymiskir fyrri ymisk fiskasløg, t.d. kemur síld nógv betur upp ekkoloddið enn makrelur. Men fyrri sama fiskasløg broystast ekkoeinleikarnir bert við stóddini og tá í ein heilt fastan máta, sum ger, at ekkoeinleikarnir kunnu roknað út frá longdarbýtinum. Harumframt eksur ekkoloddið javnt við nøgdina av fiski í vekt innan ljóðstáluna.

fiskivinna

Findus vil keypa føroyskan svartkjaft

Risastóra fyritekan »Findus« er hugað fyrri at keypa svartkjaft úr Føroyum. Herfyri var ein umboðsmaður fyrri Findus í Føroyum við fyrispurningi um møguleikarnar at keypa svartkjaft.

Findus ynskir at keypa 1000 tons av heilfrystum svartkjafti í blokki. Hesin svartkjafturin skal verða veiddur í tíðarskeiðnum august til mai.

Findusfyriritekan hevur eitt stórt virki í Grimsby. Teir hava bjóðað føroyingum 1.20 kr. fyrri kilo av svartkjafti, tá fiskurin er landaður í Grimsby.

Tað er greitt, at tilíkur handil ikki fer at løna seg fyrri føroyingar, tí við hesum prisum fáa skip-

ini bert 57 oyru fyrri kilo tá allar útreiðslur eru farnar frá og hetta er alt ov lítið.

Skal veiðan hjá skipunum loysa seg, skulu tey í minsta lagi hava 1.00 kr. fyrri kilo, og tá verður prisurin umleið 30 oyru hægri fyrri kilo, enn Findus hevur bjóðað. Átlanin er nú, at Findus skal fáa eina royndarsending av svartkjafti, sum er landaður í Føroyum. Átlanin við hesi sending er at vita, um fiskurin gongur undir tær treytir, sum virkið setur til tíllika matveru.

Findusfyriritekan hevur annars biðið um 1000 tons av vársvartkjafti frá bretskum fiskiskipum í tíðarskeiðnum april-mai.

Við at nýta ekkointegrator kunnu vit sostatt fáa eitt tal fyrri, hvussu nøgdnin av fiski skiftir fram við kósini. Integratorvirðini kunnu síðan umsetast til nøgd í vekt við at kalibrera útgerðina, antin við at lodda, tá fiskurin stendur so spjaddur, at vit kunnu telja hvønn

fiskin, sum kemur inn í ljóðstáluna, ella við serligum máttólum.

Bestu stovnsmetingar við ekkointegratori fáast av fiskasløgum, sum ganga uppi í sjónum (pelagiskum fiskum), og hava higartil á okkara leiðum mest verið gjørdar av síld, lodnu og svartkjafti.

Grundarlagið undir mjólkarflamleiðslu — stráfóður dyrkað í Føroyum

Føroya Jarðarráð hevur játtað 10 umsóknir um bygging av fjósum í ár

— Grundarlagið undir mjólkarframleiðslu er stráfóður, sum er dyrkað í Føroyum, segði formaðurin í Føroya Jarðarráð, Fritleif Joensen, í »Búnaðartáttinum« í útvarpinum í farnu viku.

Í samrøðuni segði Fritleif Joensen m.a., at tann gamli býurin í Føroyum ikki egner seg eins væl til fóður sum tann jørðin, ið verður velt úr nýggjum. Tað, sum verður dyrkað úr nýggjum, gevur bæði stórri rúgvu av stráfóðri og stórri fóðurvirði.

Dyrkað úr nýggjum

Sjálvur hevur Fritleif Joensen, sum er bóndi í Fuglafirði, dyrkað umleið

100.000 kvm. úr nýggjum.

Fyri 1976 var lítið lendi dyrkað úr nýggjum. Men tá kom eisini gongd á velt-ingina. Hetta árið vórðu 370.000 kvm. veltir úr nýggjum, í 1977 var talið 440.000 kvm. og í fjør vórðu 560.000 kvm. av jørð veltir úr nýggjum.

Fritleif Joensen metir, at kunnu vit halda fram við at velja teir 560.000 kvm. úr nýggjum um árið yvir eitt 5-ára skeið, tá skuldi verið rokkið langt. Endamálið við at velja úr

Meira mjólk

Sum er framleiða vit í dag umleið 4,4 mill. litrar av drekkimjólk um árið. Fyri at náka mjólkatervin skulu 6—8 mill. litrar framleiðast. Men tað arbeiðið, sum er gjørt hesi seinastu árin við at velja úr nýggjum, sæst aftur á mjólkaframleiðsluni.

Framleiðslan av mjólk er vaksin við umleið 1 mill. litrum tey seinastu 4 árin. Bert í fjør vaks framleiðslan við 400.000 litrum.

Ahugin fyrri landbúnaði

í Føroyum tykist at vera vaksandi. Føroya Jarðarráð játtaði herfyri stuðul til bygging av 10 nýggjum fjósum í ár. Hesi fjósini skulu hava millum 10 og 30 neyt hvørt ella í alt 200 neyt. Fjósini skulu byggjast í hesum oyggjum: 2 í Suðuroynni, 1 í Sandoyinni, 4 í Streymoyinni, 1 í Vágoyinni, 2 í Eystur-oyinni og 1 í Norðoyggjum.

Teir flestu av teimum, sum skulu hava fjósini, eru menn, sum byggja síni brúk fullkomiliga upp úr nýggjum. Tað eru menn, ið hava verið í aðrari vinnu og sum leggja seg meira út í jarðarbrúkið.

Fritleif Joensen heldur, at verður líka stórur áhugi fyrri at byggja fjós í kom-

andi árum sum nú, liggur tað ikki nógv ár frammi í tíðini, til vit sjálvir kunnu náka mjólkatervin.

Bóndirnir taka stig til nýdyrking

Í samrøðuni segði formaðurin í Føroya Jarðarráð, at tað er vón Jarðarráðsins, at meira av jørð verður dyrkað úr nýggjum. Hann helt fyrri, at tað eru bóndirnir, sum sjálvir mugu taka stig til hesa nýdyrking. Tá bóndir senda umsókn til jarðarráðið um stuðul til uppdyrking, er tað skylda ráðsins at fáa figging til hesa nýdyrking. Vanliga verður 1.35 kr. latin fyrri hvønn kvm. av jørð, sum verður veltur úr nýggjum.

Fóðra við havra

Fritleif Joensen visti eisini á tær royndir hann sjálvur hevur havt við at velja úr nýggjum. Hann hevur sætt bæði havra og gras saman. Neytini vilja heldur hava havra enn gras, og tí mælir Fritleif Joensen øðrum til at sáa havra í enn stórri mun, tá hugsað verður um mjólkaframleiðsluna. Vit fáa nevniliga meiri mjólk við at fódra við havra.

